

Martin 1-də Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin – AZƏRTAC-ın 100 yaşı tamam olur. Əgər Birinci Respublika dövründə agentliyin təşəkkülü, sonrakı illərdə onun inkişafı, fəaliyyəti və şanlı tarixi barədə informasiyanı açıq mənbələrdən, ədəbiyyatdan, veteranların xatirələrindən, habelə agentliyin özünün zəngin arxivindən götürməli olmuşsansa, AZƏRTAC-ın həyatının son 10 ili gözümün qabağında, bilavasitə mənim iştirakımla keçib.

Əslində, mən, əgər belə demək olarsa, bu illəri AZƏRTAC-la birgə yaşamışam...

Düşünürəm müəyyən mənada mənəvi haqqım çatır ki, AZƏRTAC-ın tarixinin mənim də müasiri və birbaşa iştirakçısı olduğum hissəsi barədə oxucularımıza, yaxud agentliyin "foloverlər"inə (indi oxucuları belə adlandıranmağı sevirilər) məlumat verim.

Mən AZƏRTAC-da işə qəbul ediləndə, agentlik beynəlxalq alyanslara təzəcə üzv olmuşdu. O zaman bu alyansların adları mənə heç nə demirdi: OANA və EANA - müvafiq olaraq, Asiya və Sakit Okean Ölkələri İnformasiya Agentlikləri Təşkilatı və Avropa Xəbər Agentlikləri Alyansı. Təbii ki, onda təsəvvür də edə bilməzdim ki, AZƏRTAC cəmi bir neçə il ərzində dünya informasiya agentlikləri ailəsində özünü tanıdacaq və elə böyük nüfuz qazanacaq ki, alyanslara qoşulandan bir neçə il sonra onların birinin sədrliyini, özü də alternativ seçim əsasında gizli səsvermə yolu ilə öz üzərinə götürəcək. O dövrdə təsəvvürə gətirmək çətin idi ki, vaxt gələcək, Dünya Xəbər Agentliklərinin Konqresi mənim doğma şəhərim Bakıda keçiriləcək və AZƏRTAC bu təşkilata da sədrliyi öz üzərinə götürəcək.

Bəli, o vaxtlar bütün bunlar fantastika bənzəyirdi. Amma bununla belə, fantastika cəmi bir neçə il ərzində reallığa çevrildi. Elə bir reallığa ki, ona toxunmaq və hətta onun iştirakçısına çevrilmək olar.

Məhz belə hallarda deyirlər ki, "inkışaf ayaqlaşmaq olmur!". AZƏRTAC da son 10 ildə məhz belə misli görünməmiş inkişaf yolu keçib. Mən özümü xoşbəxt insan saya bilərəm, çünki Azərbaycanın ən qocaman media təşkilatında işlədiyim 11 ildən bir qədər çox müddət ərzində bu inkişafın canlı şahidi və hətta iştirakçısı olmuşam. Bütün bu illər ərzində AZƏRTAC-ın kollektivini müasir Azərbaycan jurnalistikasının görkəmli peşəkarlarından biri Aslan Aslanovun rəhbərliyi ilə öz səylərini ümumi məqsədə – agentliyin fəaliyyətini yeni tələblər ruhunda və yeni minilliyin çağırışlarını nəzərə almaqla modernləşdirməyə yönəlmiş. Bu, rəqəmsal texnologiyalar, sosial şəbəkələr dövrüdür, bizim peşəmizdən olan insanların leksikonunun sələflərimizə tanış olmayan yeni terminlərlə hər gün zənginləşdiyi dövrüdür. Bu, tərəfdaş təşkilatlarla, xarici həmkarlarla həm ikitərəfli əsasda, həm də yuxarıda adları çəkilən regional alyanslar çərçivəsində keyfiyyətə başqa səviyyəli münasibətlər qurmaq dövrüdür. Əlbəttə, hər bir əməkdaşın peşə təfəkkürünü və öz işinə münasibətini əsaslı şəkildə dəyişdirmədən, sözün həqiqi mənasında, iddialı olan bu məqsədə çatmaq mümkün deyildi və kollektivin hər bir üzvü bunu yaxşı başa düşürdü.

"İnqilab" sözünü sevmirəm və çox nadir hallarda bu kəlmədən istifadə edirəm. Lakin keyfiyyət dəyişiklikləri bu dərəcədə əsaslı xarakter daşıyanda, söhbət materiyanın özünün transformasiyasından, onun mahiyyətə yeni pilləyə qalxmasından gedəndə, bu söz lap yerinə düşür. Bax, ən azı son 10 ildə AZƏRTAC-ın transformasiyası da bu cür əsaslı xarakter daşdığına görə, onu inqilabi adlandırmaq tamamilə yerinə düşər.

Bəli, AZƏRTAC bir inqilab yaşadı! Bu gün AZƏRTAC, sözün tam mənasında, XXI əsrin xəbər agentliyidir. Nəyisə öyrəndiyimiz vaxtlar çoxdan keçib, indi özümüz də başqalarına öyrədirik. Təkcə üçüncü dünya ölkələrindən deyil, Avropa ölkələrindən olan həmkarlarımız təcrübə toplamaq üçün bizə gəlirlər. Bütün bunların arxasında agentliyin daim zənginləşən təcrübəsi, təkcə Azərbaycan cəmiyyətində deyil, dünya üzrə tərəfdaş agentliklər ailəsində artmaqda olan nüfuzu dayanır.

Biz hazırda bazar uğrunda barışmaz mübarizə gedən bir dünyada yaşayırıq. Elə bir dünyada ki, rəqiblər zamanın nəbzini tuta bilməyənlərə aman vermirlər, onlar ya rəqibləri tərəfindən udulur, ya da tarixinin səhnəsindən silinib gedirlər. Əgər bazarın hər hansı iştirakçısı öz işini modernləşdirmək zərurətini vaxtında hiss etməsə, onda udulur və keçmişə çevrilir. Əfsuslar olsun ki, bazarın amansız qanunu budur. Bu yerdə bir vaxtlar çox iri şirkət olan İsveçin NOKIA korporasiyasının rəhbəri Stəfan Elopun 2013-cü ildə mətbuat konfransında dediyi sözlər yadıma düşür. O, şirkətin "Microsoft"un mülkiyyətinə keçdiyini elan edərkən kövrəldiyini gizlədə bilməyərək demişdi: "Biz səhvlərə yol vermədik, lakin nədənsə udulduq".

Uduzمامağ və bazarda qalmaq üçün, sadəcə, "səhvlərə yol verməmək" və "öz işini düzgün qurmaq" həqiqətən də yetərli deyil. NOKIA-nı sıxışdırıb bazardan çıxaran "iPhone" korporasiyası da səhvlərə

yol verməmişdi və öz işini düzgün qurmuşdu. Lakin o, sadəcə, "səhvlərə yol verməməkdən" və "öz işini düzgün qurmaqdan" azacıq irəli getmişdi. O, irəliləyən doğru böyük addım atmaq üçün yollar axtarırdı. Sadəcə, "öz işini düzgün qurmaq" ona məmnunluq hissi bəxş etməirdi. Bu, onun üçün yetərli deyildi və başa düşdü ki, ona inqilab lazımdır. O, bu inqilabı etdi və qalib gəldi.

AZƏRTAC – yüz illik şərəfli yol

Azərbaycanın informasiya bazarında AZƏRTAC-a tay tutulacaq rəqiblər olmasa da, bizim kollektiv daxilə öz işini modernləşdirməyin və gələcəyə doğru böyük addım atmağın vacibliyini eynən bu cür başa düşüb. Bizə də heç kim məcbur etməyib, heç kim tələsdirməyib. Bu, daxilən dərk edilmiş bir zərurət idi və dövlətimizin başçısının ölkənin modernləşdirilməsi kursu götürməsindən, AZƏRTAC-ın menecmentinin bu kursu agentliyin fəaliyyətinə uyğunlaşdırmasından irəli gəlirdi.

Kimsə düşüncə bilər ki, bunlar gəlişigözel sözlər və ya bir əməkdaş tərəfindən agentliyin tərifinin göylərə qaldırılmasıdır. Lakin qarşımızda heç bir öhdəliyi olmayan müstəqil mənbələrdən bu sözləri təsdiq edən çoxsaylı nümunə və istinadlar gətirmək olar.

Məsələn, elə götürək, AZƏRTAC-ın İdarə Heyətinin sədri Aslan Aslanovun Koreya Respublikasının Prezidenti, Vyetnam Respublikasının Baş Naziri tərəfindən qəbul edilməsini, yaxud onun Böyük Britaniya şahzadəsi Çarlz, Livan, İran, Səudiyyə Ərəbistanı və bir sıra digər dövlətlərin informasiya nazirləri, Çinin dünya üzrə yüz milyonluq auditoriyası olan "Sinxua" agentliyinin və "China Daily" nəşrinin rəhbərləri ilə görüşlərini. Onların hamısı gərgin iş rejimi olan son dərəcə məşğul insanlardı və heç vaxt protokol xatirinə görüş keçirmirlər. Həmin şəxslər yalnız dünyada öz sanbalı olan ən nüfuzlu təşkilatların nümayəndələrini qəbul edirlər. Elə təkcə bu, AZƏRTAC-ın nüfuzunun artdığını sübut etmirmizi?! AZƏRTAC-ın imici və beynəlxalq əlaqələri əvvəllər heç vaxt bugünkü qədər yüksək səviyyədə olmayıb!

Koreya Respublikasının Prezidenti Mun Ce-inin öten ilin noyabrında AZƏRTAC-ın sədrinin rəhbərliyi ilə OANA nümayəndə heyətini qəbul etdiyi zaman dediyi sözlər yadıma düşür. OANA-nın saytında xəbərləri müntəzəm izlədiyini xüsusi vurğulayan Koreya dövlətinin başçısı Azərbaycan agentliyinin sədrliyi dövründə təşkilatın fəaliyyətində böyük tərəqqini qeyd edərkən deyib: "Qarşımızda aradan qaldırılmaq istəyən maneələr hələ çoxdur. Amma mən inanıram ki, sizin dəstəyinizlə sülhün təmin olunması istiqamətində yeni tarixi addımlar atılacaq. OANA-nın hər bir üzvünə uğurlar arzu edirəm. Təşkilatın inkişafına və təkmilləşdirilməsinə töhfəsinə görə OANA-nın prezidenti – AZƏRTAC-ın İdarə Heyətinin sədri Aslan Aslanova təşəkkürümü bildirirəm". Məlum məsələdir, prezidentlər söz demək xatirinə danışmırlar!

Yarım il əvvəl Vyetnam Respublikasının Baş Naziri Nquyen Suan Fuk OANA İcraiyyə Komitəsinin Hanoyda AZƏRTAC-ın sədrliyi ilə keçirilən iclasının iştirakçılarının bir qrupunu qəbul edib. O qeyd edib ki, təkcə Vyetnamla Azərbaycan arasındakı əlaqələrə deyil, ölkələrimizin iki ən böyük xəbər agentliyi arasındakı əlaqələrə də birinci dərəcəli əhəmiyyət verir.

Livanın İnformasiya naziri Melhem Ər-Riyaşi 2017-ci ildə Beyrutda keçirilən görüşdə deyib ki, müasir rəqəmsal dövrdə medianın üzərinə böyük məsuliyyət düşür, etika və obyektivlik isə jurnalistikada həmişə aktual mövzular olub. Nazir bildirib ki, informasiyanı alıb onu bütün dünyaya yayan xəbər agentlikləri mədəni əlaqələrin, insanlar və xalqlar arasında dialoqu möhkəmlənməsinə diqqət yetirməli, qarşılıqlarını və qarşıdurmaların münasib alınmasına, etimadın möhkəmlənməsinə töhfə verməlidirlər. Ər-Riyaşi vurğulayıb ki, Asiya qitəsinin və Sakit okean

regionunun 35 ölkəsindən 44 agentliyi öz sıralarında birləşdirən OANA AZƏRTAC-ın başçılığı ilə bu işdə böyük rol oynayır.

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının İnformasiya naziri Türki bin Abdulla əl-Şaban İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin Milli Xəbər Agentlikləri Birliyinin (UNA) Baş Assambleyasının öten ilin dekabrında Ciddədə keçirilmiş birinci növbədənənar sessiyası çərçivəsində AZƏRTAC-ın nümayəndə heyətini qəbul edib. Nazir OANA-nın fəaliyyətinin canlanması və təkmilləşməsinə AZƏRTAC-ın töhfəsini nəzərə alaraq xahiş edib ki, azərbaycanlı həmkarlar UNA-nın da fəaliyyətini canlandırmağa kömək etsinlər. Zənnimcə, bu, AZƏRTAC-ın təkcə nüfuzunun deyil, həm də praktiki uğurlarının etiraf olunmasının təsdiqidir.

Bu gün AZƏRTAC, sadəcə, alyansların üzvü deyil, həm də OANA-nın vitse-prezidenti, Dünya

də Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən, xalqımızın Xocalı faciəsindən, bu problemin səbəb və ağır nəticələrindən danışılıb. Onların çoxu ölkələrinə qayıdandan sonra Bakıda eşitdiklərini öz cəmiyyətləri ilə bölüşüblər, həqiqəti öz vətəndaşlarına çatdırıblar.

Burada kiçik bir həsiyyə çıxıb tarixə ekskurs etmək yerinə düşər. AZƏRTAC-ın dünyaya çıxmasının vacibliyi haqqında ilk dəfə Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev düşünüb. Onun özünün dediyinə görə, hələ sovet dövründə Bakıda, daha sonra Moskvada rəhbər vəzifələrdə işləyərkən UNESKO tərəfindən OANA adlı təşkilatın yaradılması barədə əsidi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bərpa olunandan və Heydər Əliyev xalqın çağırışı ilə Azərbaycan dövlətinə başçılıq edəndən sonra o, ölkəmizin informasiya blokadasından çıxmasının yol xəritəsini şəxsən çizib. Ümummilli lider AZƏRTAC-ın

dünya xəbər agentlikləri ailəsinə inteqrasiyasını bu xəritənin mühüm elementlərindən biri olaraq görürdü. Onun fikrincə, OANA milli agentlik üçün ilk addım, onun "dünyaya pəncərəsi" olmalı idi. Bu "pəncərəni" açmaq lazımdı. Bu iş 2004-cü ildə baş tutdu. Məhz ümummilli liderin müdrik və uzaqqören məsləhəti ilə dünyaya inteqrasiya kursu götürüldü. Çox təəssüf ki, Heydər Əliyev zəfər gününə qədər yaşaya bilmədi. Həmin gün Bakı təkcə bir vaxtlar onun inteqrasiya üçün trampin olaraq nəzərdən keçirdiyi bir təşkilatın Baş Assambleyasına deyil, həm də Dünya Xəbər Agentliklərinin V Konqresinə ev sahibliyi etdi. Ulu öndərin vəsiyyətini yerinə yetirdiyimizə görə bu gün fəxr edə bilirik.

"Sinxua" agentliyinin təşəbbüsü ilə AZƏRTAC-ın Çin Xalq Respublikasının "Bir kəmə, bir yol" proqramı çərçivəsində yaradılmış eyniadlı KİV-lərin Əməkdaşlığı Forumunun təsisçi üzvü olması agentliyimizin, onun simasında isə bütün Azərbaycan dövlətinin nüfuzunun artmasının daha bir təsdiqidir. Çin kimi nəhəng bir dövlətin agentliyinin bu son dərəcə nüfuzlu media platformasının təsisçi üzvü olaraq hər hansı başqa agentliyi deyil, məhz AZƏRTAC-ı seçməsi elə bir hadisədir ki, onun əhəmiyyəti heç bir ölçüyə gəlmir. Bunun təsdiqi olaraq çinli həmkarlar agentliyimizə möhürlənmiş rəsmi sertifikat göndəriblər. Bu sertifikat AZƏRTAC-ın şanlı tarixinin arxivini daha da zənginləşdirdi.

AZƏRTAC bu günə qədər dünyanın 47 milli informasiya agentliyi ilə əməkdaşlıq və informasiya mübadiləsi haqqında müqavilələr imzalayıb, 21 ölkədə müxbir məntəqələri fəaliyyət göstərir. "Facebook", "Twitter", "YouTube", "Instagram" sosial şəbəkələrində AZƏRTAC-ın 8 dildə profilləri fəaliyyət göstərir. Kollektiv multimedia texnologiyalarının mənimləməsində böyük uğurlar qazanıb. Agentliyin veb-saytı ən müasir meyarlara cavab verir.

Agentliyin yeni inzibati binası tezliklə qapılarını kollektivin üzünə açacaq. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin diqqəti və qayğısı sayəsində inşa edilən bina texniki cəhətdən ən müasir standartlara uyğun təchiz ediləcək. Dünya xəbər sənayesində liderlik edən agentliklərin nümayəndələri AZƏRTAC-ın "newsroom" layihəsinə heyran qaldıqlarını bildiriblər.

Bütün bunlar faktlardır. Faktları heç bir şey dəyişdirə bilməz.

Əlbəttə, saysız-hesabsız istinadlar gətirmək olar. Lakin məgər aşkar olanın sübuta ehtiyacı varmı?

Agentliyin kollektivi 100 illik yubileyini həqiqətən də böyük uğurlar və nailiyyətlərlə, öz Vətəninə görə keçirdiyi qürur hissi ilə, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın milli mətbuatı diqqət və qayğısına görə onları dərin minnətdarlıq hissi ilə qarşılayır.

Babalarımız 1918-ci ildə Birinci Cümhuriyyəti qurublar. Onun ömrü uzun sürmədi. İllər keçəndən sonra biz tökülən qanlar bahasına onu nəinki bərpa edə bildik, həm də möhkəmləndirdik. Xalqımızın tarixində ilk informasiya agentliyi də bizə babalarımızdan miras qalıb. O, bir əsr ərzində şanlı tarix yaşayıb. Bugünkü AZƏRTAC istər sələflərimiz, istərsə də müasirlərimiz olan minlərlə həmvətənimizin yüzillik zəhmətindən bəhrələnir. Bizim müqəddəs borcumuz onu qoruyub saxlamaq və gələcək nəsillərə ötürməkdir. Biz elə etməliyik ki, bir vaxtlar Stəfan Elopun deydiyi sözlər gələcək nəsrlə təkrar etmək məcburiyyətində qalmasın.

Doğma AZƏRTAC, 100 yaşın mübarək! Daim yaşa!

Vüqar SEYİDOV,
AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru